

alpskih gornikov po teh predelih na oni strani ekvatorja.

Andi, ki jih je sredi lanskega leta izdala radovljiška Didakta, so potopis, ki ga je Tine Mihelič, po poklicu glasbenik, umetniška duša torej, violinist, član orkestra Slovenske filharmonije iz Ljubljane, »dolgo nosil v sebi«, kot piše avtor, ki ima po lastnem pričevanju v tem pogorju od vseh Slovencev najdaljši staž, saj segajo začetki njegovega (in hkrati slovenskega) andinizma v leto 1964. Vendar je bil že prvi vstop v ta svet nadvse uspešen tako za Miheliča kot za njegovega soplezalca **Lojzeta Goloba**, ki sta že na prvi odpravi priplezala na deviško 5495 metrov visoko goro, sosedo Condoririja, in jo po leto prej pod Ojstrico smrtno ponesrečenem **Ivu Rey** imenovala Pico Reya, isti dan pa sta med prečenjem Kondorjeve zahodne verige stala še na drugem deviškem vrhu, ki sta ga imenovala Pico Jugoslavija; sicer pa je ta odprava krstila kar sedem gorskih vrhov, enega, visokega 5380 metrov, s Pico Slovenija. A niti to še ni bilo vse, kajti priplezali (Tine Mihelič tudi) so še na vrh Illampa, očaka Kraljevske Kordiljere, kar prvi slovenski osvajalec opisuje nadvse doživeto.

Celotna knjiga, vseh več kot 170 strani, se bere kot napeta detektivka: ali bo pogumnim fantom in pozneje tudi dekletom uspelo to, česar so se lotili, ali jih bo gora pogubila. Čeprav je od potepanja po teh gorah večinoma minilo veliko let, so opisi tako doživeti, kot bi se avtor pravkar vrnil iz Južne Amerike in iz popolnoma svežih spominov spletel komajda verjetne nape-te zgodbe zmagoslavja, veselja in žalosti ob izgubah plezalskih tovarišev. Nič čudnega: »Moji prijatelji so si sproščali fantazijo na Himalaji, jaz sem sanjal o Andih,« kot je zapisal Tine Mihelič. Toda čeprav piše predvsem o južno-ameriških gorah, se dotika tudi tamkajšnje slavne zgodovine, ki so jo oblikovali prvotni prebivalci, o katerih piše z vsem spoštovanjem in občudovanjem, a hkrati karseda napeto, ponekod skorajda karlmayevsko.

Nasploh je v tej knjigi veliko občudovanja: tam so za Miheliča nekatere najlepše gore na svetu in najlepše vasi, kar jih je videl — in še marsikaj je tam takega, kar je tako neizmerno lepo in zanimivo, da bi bilo vredno videti in doživeti. Če je to še opisano s peresom pesnika, kakršen je Mihelič, je razumljivo navdušenje gorniško navdahnjenega bralca, ki požira te lepe opise človeka, »ki je imel srečo, da so se mu uresničile sanje iz otroštva... Občutek gibanja na meji med pravljico in stvarnostjo me bo odtlej spremljal na vseh andskih poteh...«

Marjan Raztresen

Grošljeva Antarktika

V ljubljanski založbi Modrijan je sredi lanskega oktobra izšla že osma knjiga alpinista **Vikija Grošlja**, ki ji je avtor dal naslov »Južno od vsega — Antarktika«, v njej pa opisuje lanskoletno, prvo slovensko alpinistično odpravo na belo celino in temu dodaja nekoliko alpinistične zgodovine Antarktike. Knjigo je v prostorih Planinske zveze Slovenije v Ljubljani novinarjem na tiskovni konferenci takole predstavil urednik **Jure Senegačnik**, sicer tudi sam alpinist:

»Slovinci, državljani Republike Slovenije, smo v resnici planinski narod, o čemer ne gre izgubljati besed. Planinstvo, alpinizem, gornišstvo so pojmi, ki so že več kot stoletje jasno razvidna in nepogrešljiva stalnica naše nacionalne kulture. Zato ne preseneča, da smo v planinskem pogledu narod, ki se statistično uvršča med najbolj planinske v Evropi in na svetu. Kar se tiče alpinizma in njegovih dosežkov, ga lahko gledamo kot logično izpeljanko iz te množične ljubezni do gora. Slovenski alpinisti niso le vseskozi hodili vstríc s svetovnimi dosežki, ampak so kar nekajkrat pobrali svetovne lovrike. Zaradi specifične dejavnosti pa to dogajanje najpogosteje ni bilo na naslovnih časopisov.

Slovenski alpinizem oziroma slovenski alpinisti se še zdaleč niso

omejevali le na športne ali strogo gorniške dosežke. Kar nekaj alpinistov je bilo, ki so svoja doživljanja gorskega sveta vnesli tudi na področje slikarstva, filma in seveda predvsem literature. Danes lahko rečemo, da je bera slovenske alpinistične literature kar bogata.

Te besede nimajo namena predstavljati zgodovino slovenskega alpinizma ali zgodovino naše alpinistične literature, ampak so neobhoden okvir za predstavitev našega avtorja **Vikija Grošlja**. Grošelj je brez dvoma slovenski alpinist najvišjega kakovostnega razreda. Naš najuspešnejši osvajalec osemtisočakov se v slovensko zavest ni zasilal le s svojimi alpinističnimi podvigi, ampak tudi s svojimi knjigami. Kar sedem jih je že napisal doslej, osma je sedaj pred vami.

Viki Grošelj ni slovenski pisatelj, prav tako ga ne moremo označiti kot publicista ali še manj kot pisca črtic iz življenja alpinistov. Viki Grošelj je brez dvoma vse to, a obenem še bistveno več. V slovenskem alpinističnem in literarnem prostoru je enostavno človek, ki živi za to, da hodi in pleza po gorah, to pa dela tudi zato, da fotografira, piše in predava, obenem pa piše in predava zato, da lahko potem spet hodi in pleza po gorah. Pri tem izjemno vsestranskem in ustvarjalnem človeku gre preprosto za to, da živi za vse to, kar dela, in dela vse to, da živi, saj si življenja drugače verjetno sploh ne zna predstavljati.

V založbi Modrijan nam je zato v veliko čast, da si je avtor za izdajo svoje najnovejše knjige izbral prav nas. Po vseh svojih močeh smo se potrudili, da je njegova zadnja knjiga kar se tiče zunanjšega videza tudi najlepša od njegovih dosedanjih knjig.

Kot urednik sem ob tem dolžan povedati nekaj historiata, ki avtorja predstavi tudi v luči, v kakršni ga javnost do sedaj morda še ni poznala dovolj. Ne glede na to, da imam veliko čast, da avtorja poznam že več kot 20 let iz Alpinističnega odseka Ljubljana-Matica, ga nisem imel priložnost spoznati kot avtorja knjige. Čeprav o nje-

govih vsestranskih sposobnostih nisem nikoli dvomil, me je med nastajanjem knjige še posebno prijetno presenetil. Za založnika ali urednika je prava sreča, če naleti na tako profesionalnega in skrbnega avtorja, ki že sam predvidi in pripravi vse točno tako, kot si lahko vsaka založba samo želi. Vsi naši dogovori so bili stoodstotno in tako rekoč do sekunde natančno uresničeni. Avtor je napisal brezhiben tekst, ki bi mu težko kaj odvzeli ali kaj dodali. Tako pač pišejo profesionalci, ki vedo, kako se stvarjem streže.

V prijetnem in vsakomur razumljivem jeziku je Grošelj napisal celoten tekst in pripravil izbor vrhunskih fotografij, ki skupaj s tekstom tvorijo nedeljivo celoto in napravijo takšno knjigo nadvse privlačno za še tako zahtevnega bralca. Knjigo je v založbi oblikovala naša oblikovalka **Andreja Vodnik**, pri čemer ji je izdatno pomagal naš oblikovalec **Gorazd Rogelj**. Tematske karte so delo kartografinje **Mateje Rihtaršič**, ilustracijo pa je prispeval akademski slikar **Gregor Markelj**. Jezikovni pregled je opravila **Renata Hrovatič**.

Knjiga Južno od vsega — Antarktiki je v bistvu pripoved o prvi slovenski alpinistični odpravi na Antraktiko. Pripoveduje o nadvse uspešnih alpinističnih podvigih, ki jih je opravila peterica srčnih mož — trije iz Slovenije in dva iz Hrvaške. Kljub temu okviru pa knjiga ne sodi le med alpinistično literaturo, ampak bralcu daje veliko več. To je prva knjiga slovenskega avtorja o Antarktiki, o najbolj odmaknjem koncu našega planeta, ki ga je avtor poimenoval »Južno od vsega«. Pri tem nas seznanja s svojimi prejšnjimi srečevanji s to celino, z neizogibnimi pripravami, ki so povezane z astronomskimi stroški, z zapleteno logistiko, z drugimi osvajalci tega nekoristnega sveta in še marsičem. Nekaj besed nameni tudi življenju na tej celini in v okoliških morjih.

Knjiga se bere kot napeta zgodba, ki svoj vrhunec doseže z opisom vzpona na Mount Vinson, najvišji vrh Antarktike, čemur sledijo še opisi drugih osvajanj vrhov in na koncu vrnitev domov. Vseskozi se tekst

prepleta z več kot sto izjemnimi fotografijami, ki že same po sebi predstavljajo vrhunsko stvaritev, kakršne do sedaj v Sloveniji nismo imeli priložnosti videti. Delo bo brez dvoma pritegnilo predvsem ljubitelje gorā in vse tiste, ki jih zanimajo ledena prostranstva v bližini zemeljskega tečaja: da bodo kot otroci sanjali o ledenih prostranstvih Antarktike. Pa ne le te, ampak najširši krog bralcev, ki jih je avtor s svojimi dosedanjimi knjigami in predavanji vedno znal pritegniti. Knjiga namreč ni le opis alpinističnih podvigov in težkih pogojev preživetja na ledeni celini, saj je avtor vanjo vključil povsem človeška doživetja in razmišljanja tistih smrtnikov, ki jim je dano okusiti draž tega nezemeljskega dela našega planeta. Silna volja po novem in neznanem ter kozmopolitizem, ki ga izžareva pisana družina »osvajalcev nekoristnega sveta«, me v Grošljevih delih kot bralca vedno znova fascinirata.«

Teh naših petdeset let

Pisali so leto 1911, ko so 28. januarja pri Zlatem jeluju v Gorici ustanovili Goriško podružnico SPD. To brsteče obdobje in čas med obema vojnama, ko je brstje zaradi fašistične zmrzali moralo zamreti, je obširno obdelano v zborniku Slovensko planinsko društvo v Gorici: 1911—1971, ki je izšel leta 1971 ob uredniški odgovornosti **Marka Waltritscha**.

Odtlej se je ob številnih gornjskih stopih in v časovnem kolesju zgodilo marsikaj zanimivega.

Brž po koncu druge svetovne vojne so goriški planinci obnovili svojo planinsko organizacijo in petdesetletnici te obnovitve se je bilo treba pokloniti. Tako so ponovno izpovedali zvestobo svoji slovenski pisni tradiciji in lani izdali nov zbornik Teh naših petdeset let: 1945—1995. Uredil ga je novinar **Vlado Klemše**, zanimivo sliko na platnici, posneto z enega izmed zadnjih zahodnokraških vrhov in prikazujočo Gorico s Sabotinom in Sveto Goro ter zasneženi Triglav v ozad-

ju, je prispeval **Zdenko Vogrič**. Na 165 straneh je več kot 150 fotografij.

Uvodnim besedam uredniškega odbora, namenjenim petdesetletnici obnovitve, sledi skok v obdobje pred 1. svetovno vojno in v dokumentacijsko oropano obdobje po njej z navedbo novih drobcev, kot je pismo pokojnega slikarja **dr. Hlavatyja** iz leta 1979. Za prispevkom **Viljeme Devetak** o petindvajsetletnem delu jamarskega odseka »Kraški krti« pisci vodijo bralca v branje o smučarski in rekreacijski dejavnosti društva.

Kronika pomembnejših dogodkov 1946—1996, bogato opremljena s fotografijami, je porazdeljena v tri sklope. Pred opisom petindvajsetih srečanj med jeseniškimi in drugimi planinci iz matične domovine s slovenskimi planinci iz Trsta, Gorice, Celovca in Benečije je bralcu na voljo kratka biografija s fotografijami društvenih predsednikov od leta 1911 dalje in drugih zaslužnejših članov. Nato sledi kratka vsebina društvenih občnih zborov od leta 1945 do leta 1996. Zadnje strani publikacije bogatijo prijazne barvne fotografije, polne mladeži in planinske radoživosti, ter statistični podatki o članstvu in udeležbi na društvenih izletih.

Prijeten in lično oblikovan zbornik SPD Gorica — spričevalo trdoživosti in vztrajnosti ter zlasti visoke planinske kulture slovenske manjšine na Goriškem je zgled društvom v matični domovini, zato ga toplo priporočamo.

Rajko Slokar

Poziv k reševanju

Končali naj bi gradnje novih žičnic v gorski svet in prog za motorne sani, novih zavarovanih plezalnih smeri in planinskih poti ter gorskih hotelov, kajti le napor, nevarnosti in pomanjkanje naj bi dolgoročno lahko postali filter proti preveliki množičnosti v gorah. **Reinhold Messner** zdaj ni jasno in odločno povedal prvič, kar misli. Spet je namreč napisal knjigo o Alpah, vendar nima niti podobnega naslova 35